

روانشناسی تربیتی

(روشهای اصلاحی و درمانی)

تالیف: مرزعی منطقی

فهرست احوالی

تکریم محمدی ۱۱

بیوش وادیا ۱۲

انور گروهبان ۱۳

فرخ انور ۱۴

روانشناسی تربیتی

مؤلف: مرتضی منطقی

شبه ۲۸

تجدید ۲۹

تألیف: مرتضی منطقی

پایان رشته روانشناسی تربیتی

پایان رشته روانشناسی

۱۳۷۱ خرداد ماه

پایان رشته روانشناسی تربیتی

پایان رشته روانشناسی

پایان رشته روانشناسی تربیتی

پایان رشته روانشناسی

روایتی به رساله‌نشان

انتشارات جهاد دانشگاهی دانشگاه تربیت معلم

نام کتاب: روانشناسی تربیتی

تألیف: مرتضی منطقی

چاپ اول: پاییز ۱۳۷۲

حروفچینی: مرکز کامپیوتر جهاد دانشگاهی دانشگاه تربیت معلم

لیتوگرافی: تهران تایمز

تیراژ: ۲۰۰۰

حق چاپ برای جهاد دانشگاهی دانشگاه تربیت معلم محفوظ است.

فهرست تفصیلی

۱	مقدمه	۸۷
۵	۰۱ تکریم شخصیت	۸۷
۵	۰۱ رشد سالم از دیدگاه اسلام	۸۷
۱۱	۰۲ عزت نفس به مثابه پادزهری برای جلوگیری از اختلالات روانی	۹۱
۱۸	۰۳ تبعات خلأ عاطفی	۹۱
۱۸	۰۳۰۱ بروز رفتارهای عجیب و غریب	۹۱
۲۳	۰۳۰۲ بروز رفتارهای لجاجت آمیز	۹۳
۲۷	۰۳۰۳ اختلالات شخصیتی	۹۵

- ۲۷ ۰۳۰۳۰۱ دروغگویی
- ۲۸ ۰۳۰۳۰۲ دزدی
- ۳۴ ۰۳۰۳۰۳ انحراف جنسی
- ۳۵ ۰۳۰۴ پرخاشگری
- ۳۶ ۰۳۰۵ انزواطلبی
- ۳۸ ۰۴ درمان
- ۴۳ ۰۵ برخی از تذکرات
- ۴۳ ۰۵۰۱ کاربرد تکریم شخصیت در سطح نوجوانها
- ۴۵ ۰۵۰۲ تلاش در به کار گرفتن دانش آموزان متعدد در مدرسه
- ۴۹ ۰۵۰۳ تأثیر عمیق ساده‌ترین تکریمها
- ۵۲ ۰۵۰۴ یافتن بهانه‌ای برای تکریم شخصیت
- ۵۵ ۰۵۰۵ انتخاب مسئولیت با توجه به روحیه دانش آموز
- ۵۷ ۰۵۰۶ توجه به عامل از دست رفتن زمان
- ۶۱ ۰۵۰۷ ضرورت به کارگیری چند روش درمانی در حل مشکلات پیچیده
- ۶۱ ۰۵۰۸ زیان آور بودن تکریم بی جا و حساب نشده
- ۶۳ ۰۵۰۹ پرهیز از برهم زدن تعادل رفتاری نوجوان
- ۶۷ ۰۲ بینش دادن
- ۶۷ ۰۱ نگرش اسلام نسبت به درمان مبتنی بر بینش
- ۶۸ ۰۱۰۱ ارائه بینش به شکل نظری
- ۷۰ ۰۱۰۲ ارائه بینش به شکل عملی
- ۷۲ ۰۲ درمان مبتنی بر بینش در روان‌شناسی معاصر
- ۷۶ ۰۳ نگاهی به برخی از تجربیات موجود
- ۷۷ ۰۳۰۱ بینش دادن به شکل نظری
- ۸۰ ۰۳۰۲ بینش دادن عملی به دانش آموز
- ۸۱ ۰۳۰۲۰۱ ارزیابیهای احساسی جوان
- ۸۳ ۰۳۰۲۰۲ ارزیابیهای غلط جوان
- ۸۶ ۰۳۰۳ بینش دادن نظری به خانواده جوان

- ۸۷ ۰۳۰۳۰۱ خانواده‌هایی با روش تربیتی غلط
- ۹۱ ۰۳۰۳۰۲ پذیرش تعریف غلط از خود
- ۹۶ ۰۳۰۴ بینش دادن عملی به خانواده جوان
- ۹۶ ۰۳۰۴۰۱ خانواده‌هایی با فرزندان معلول
- ۱۰۱ ۰۳۰۴۰۲ خانواده‌هایی با فرهنگ غلط
- ۱۰۳ ۰۴ چند تذکر
- ۱۰۳ ۰۴۰۱ توجه به ارزشهای مکتبی در روند بینش دادن
- ۱۰۷ ۰۴۰۲ ضرورت وسعت بخشیدن به ذهن دانش آموزان
- ۱۱۱ ۰۴۰۳ ضرورت دادن بینش غیر مستقیم به کلاس
- ۱۱۳ ۰۴۰۴ ارائه رهنمود برای اصلاح رفتاری دانش آموزان

۰۳ تغییر گروه همسالان

- ۱۱۵ ۰۱ گروه همسالان
- ۱۱۵ ۰۱۰۱ شکل‌گیری گروه همسالان
- ۱۱۷ ۰۱۰۲ تعریف گروه همسالان
- ۱۲۰ ۰۱۰۳ تأثیر گروه همسالان در نوجوان
- ۱۲۴ ۰۱۰۴ نگرش اسلام به مسئله دوست‌یابی
- ۱۲۶ ۰۱۰۵ نتیجه
- ۱۲۷ ۰۱۰۵۰۱ احتمال شکست برنامه‌های محدود به نوجوان
- ۱۲۸ ۰۱۰۵۰۲ احتمال انحراف گروهی دانش آموزان
- ۱۳۰ ۰۱۰۵۰۳ مقاومت گروه همسالان
- ۱۳۳ ۰۲ تغییر گروه همسالان
- ۱۳۳ ۰۲۰۱ تغییر گروه یا وظایف آن
- ۱۳۷ ۰۲۰۲ موانع پذیرش فرد در گروه همسالان جدید
- ۱۳۹ ۰۲۰۳ راههای فایق آمدن بر موانع پذیرش فرد در گروه همسالان
- ۱۳۹ ۰۲۰۳۰۱ سودجویی از انواع گروه همسالان
- ۱۴۰ ۰۲۰۳۰۲ سودجویی از عوامل مؤثر در ثبات گروه
- ۱۴۲ ۰۲۰۳۰۳ سودجویی از عامل هیجان‌جویی نوجوانان و جوانان

۰۴ طرح اسوه‌ها و الگوها

- ۱۴۷
۱۴۷ جوان و سردرگمی ارزشی
۱۵۰ ۰۲ اسوه از دید مکاتب مختلف
۱۵۴ ۰۳ تأثیرپذیری جوان از اسوه‌ها
۰۴ نگاهی به برخی از واقعیات در زمینه دور شدن نسبی جوانان از ارزشهای مذهبی
۱۵۸
۱۶۲ ۰۵ به کارگیری الگوهای منفی در تهاجم فرهنگی غرب
۱۶۵ ۰۶ نگاهی به تشتت فرهنگی جامعه
۱۶۵ ۰۶۰۱ الگوهای هنری
۱۷۰ ۰۶۰۲ الگوهای ورزشی
۱۷۲ ۰۷ پالایش ارزشی جوانان با سودجویی از فرهنگ خودی
۱۷۳ ۰۸ تأثیرهای تربیتی اسوه بر جوانان
۱۷۴ ۰۸۰۱ اسوه‌های مثبت
۱۸۰ ۰۸۰۲ اسوه‌های منفی
۱۸۳ ۰۹ تأثیرهای تربیتی الگوها
۱۸۴ ۰۹۰۱ الگوهای مثبت
۱۸۷ ۰۹۰۲ الگوهای منفی
۱۸۹ ۰۱۰ چند تذکر
۱۸۹ ۰۱۰ ۰۱ ضرورت الگو شدن عملی مسئولان
۱۹۰ ۰۱۰ ۰۲ ضرورت سرمایه‌گذاری برای جوانان
۱۹۱ ۰۱۰ ۰۳ ضرورت توجه به انتخاب الگوها و اسوه‌ها
۱۹۱ ۰۱۰ ۰۴ ضرورت تماس ممتد شاگردان دشوار با الگوها

۰۵ به کارگیری داستان و تمثیل

- ۱۹۵
۱۹۵ ۰۱ نگرش مکتب به داستان و تمثیل
۲۰۳ ۰۲ نگاهی به برخی از تجربیات
۲۱۳ ۰۳ چند تذکر

- ۲۱۳ ۰۳۰۱ داستان و وسعت بخشیدن به ذهن جوان
- ۲۱۶ ۰۳۰۲ ضرورت توجه به قالبهای مفاهیم ارزشی در انتقال به جوانان

۰۶ شکوفا کردن استعدادها

- ۲۱۹ ۰۱ نگاهی به استعدادهای جوان
- ۲۱۹ ۰۱۰۱ نگرش اسلام به استعدادهای افراد
- ۲۲۲ ۰۱۰۲ دیدگاه روان‌شناسی معاصر در استعدادهای افراد
- ۲۲۴ ۰۱۰۳ برخی از نمونه کارهای کودکان و نوجوانان
- ۲۳۱ ۰۲ جوان در نظام متحجر آموزش و پرورش
- ۲۳۱ ۰۲۰۱ نگاهی به برخی از نظریات موجود درباره نظام آموزش و پرورش
- ۲۳۴ ۰۲۰۲ نگاهی به اساسی‌ترین پیامد آموزش و پرورش متحجر
- ۲۳۹ ۰۳ شکوفا کردن استعدادهای جوان
- ۲۴۰ ۰۳۰۱ جهت دادن به استعدادهای ناشناخته دانش‌آموزان
- ۲۴۸ ۰۳۰۲ جهت دادن به استعدادهایی که به شکل منفی متجلی شده‌اند
- ۲۵۱ ۰۴ چند تذکر
- ۲۵۲ ۰۴۰۱ جهت دادن به استعدادهای کودک
- ۲۵۲ ۰۴۰۲ بازگذاشتن عرصه خلاقیت کودک
- ۰۴۰۳ پرهیز از محدود ساختن نوجوان و جوان به تحصیل در رشته مورد علاقه والدین
- ۲۵۴
- ۰۴۰۴ یافتن استعدادهای کودکان و نوجوانان در روند بازیها، سؤالات درسی و ...
- ۲۵۶
- ۲۵۷ ۰۴۰۵ جهت دادن به دانش آموز در روند شکوفا کردن استعدادها
- ۰۴۰۶ به کارگیری شیوه شکوفا کردن استعدادها در درمان علایق عاطفی
- ۲۶۰ کاذب

۰۷ جلوگیری از یافتن و تثبیت هویت منفی در جوان

- ۲۶۳ ۰۱ تمایل به زدن برچسب در افراد عادی

- ۲۶۴ ۰۲ دیدگاه مکتب در خصوص زدن برچسب به افراد
- ۲۶۶ ۰۳ پیامدهای روانی - اجتماعی برچسب زدن
- ۲۶۷ ۰۳۰۱ از بین رفتن هویت مثبت فرد
- ۲۷۰ ۰۳۰۲ حریم گرفتن افراد خوب از فرد
- ۲۷۰ ۰۳۰۳ زیر سؤال رفتن فرد توسط خانواده
- ۲۷۲ ۰۳۰۴ برخورد قالبی افراد موجه با فرد
- ۲۷۳ ۰۳۰۵ در معرض فرافکنی قرار گرفتن فرد
- ۲۷۴ ۰۳۰۶ گرایش افراد منحرف به فرد
- ۲۷۵ ۰۳۰۷ انجام رفتار انحرافی توسط فرد
- ۲۷۷ ۰۳۰۸ تبدیل شدن برچسب به باور فرد
- ۲۷۸ ۰۴ جلوگیری از یافتن هویت منفی
- ۲۸۵ ۰۵ جلوگیری از تثبیت هویت منفی در جوان
- ۲۹۳ ۰۶ چند تذکر
- ۰۶۰۱ تلاش در جهت ایجاد زمینه‌ای مساعد برای ممانعت از یافتن هویت منفی
- ۲۹۳
- ۲۹۸ ۰۶۰۲ تلاش در جهت زدن برچسب غیر مستقیم به جوان
- ۰۶۰۳ تلاش در جهت زدودن تصور منفی ایجاد شده از فرد در دوستان و اطرافیان
- ۲۹۸
- ۲۹۹ ۰۶۰۴ به کارگیری روشهای مختلف برای جلوگیری از یافتن هویت منفی

۰۸ تنبیه

- ۳۰۱ ۰۱ دیدگاه مکاتب مختلف در خصوص تنبیه
- ۳۰۱ ۰۲ مراحل تنبیه از دید اسلام
- ۳۰۷ ۰۲۰۱ تنبیه با نگاه
- ۳۰۹ ۰۲۰۲ تنبیه با کنایه و تلویح
- ۳۱۱ ۰۲۰۳ تنبیه به وسیله تذکر در خلوت
- ۳۱۲ ۰۲۰۴ زیر فشار عاطفی قرار دادن فرد
- ۳۱۵ ۰۲۰۵ تنبیه به وسیله تذکر در جلوت

- ۳۱۶ ۰۲۰۶ تنبیه با زدن
- ۳۱۸ ۰۳ برخی از تذکرات
- ۳۱۸ ۰۳۰۱ ضرورت سبب شناسی اولیه
- ۳۲۲ ۰۳۰۲ ضرورت ایجاد رابطه عاطفی اولیه با دانش آموز
- ۳۲۵ ۰۳۰۳ پیامدهای خطرناک تحقیر دانش آموز
- ۳۲۷ ۰۳۰۴ پیامدهای مخرب تنبیه بی جا
- ۳۳۰ ۰۳۰۵ مقاوم شدن نوجوان نسبت به تنبیه
- ۳۳۲ ۰۳۰۶ تنبیه ملاطفت آمیز
- ۳۳۴ ۰۳۰۷ مقاوم سازی نوجوان در روند تنبیه
- ۳۳۸ ۰۳۰۸ تنبیه به منزله یک شوک روانی

۳۳۹ ۰۹ تهدید

- ۳۳۹ ۰۱ نگاهی به دیدگاه اسلام نسبت به تهدید
- ۳۴۲ ۰۲ مراحل تهدید
- ۳۴۲ ۰۲۰۱ تهدید ضمنی
- ۳۴۳ ۰۲۰۲ تهدید صریح
- ۳۵۱ ۰۳ چند تذکر
- ۳۵۱ ۰۳۰۱ تبعات تهدید بی جا
- ۳۵۳ ۰۳۰۲ جدی بودن در هنگام تهدید و تنبیه
- ۳۵۳ ۰۳۰۳ ایفای نقش در روند تنبیه
- ۳۵۴ ۰۳۰۴ ضرورت ایجاد زمینه های مثبت برای نوجوانان

۳۵۷ ۰۱۰ عفو و صفح

- ۳۵۷ ۰۱ عفو و صفح از دیدگاه مکتب
- ۳۶۰ ۰۲ آثار تربیتی عفو و صفح
- ۳۶۱ ۰۳ نگاهی به برخی از تجربیات

- ۳۸۳ ۰۱۱ درمان حمایتی
- ۳۸۳ ۰۱ مریان و شیوه‌های برخورد با مشکلات تربیتی
- ۳۸۵ ۰۲ جدایی فرزندان از اولیا
- ۳۸۷ ۰۳ درمان حمایتی
- ۳۹۱ ۰۳۰۱ درمان حمایتی در محیط آموزشی
- ۳۹۶ ۰۳۰۲ درمان حمایتی در محیط خانوادگی دانش آموز
- ۳۹۹ ۰۳۰۳ به کارگیری خانواده در جهت حمایت از دانش آموز
- ۴۰۴ ۰۳۰۴ به کارگیری اطرافیان در جهت حمایت از دانش آموز
- ۴۰۶ ۰۳۰۵ به کارگیری ارگانهای انتظامی در جهت حمایت از دانش آموز

- ۴۱۱ ۰۱۲ کاردرمانی
- ۴۱۱ ۰۱ کار از دیدگاه مکتب
- ۴۱۶ ۰۲ نگرش روان‌شناسی معاصر به کار
- ۴۱۹ ۰۳ نگاهی به برخی از تجربیات
- ۴۲۹ ۰۴ چند تذکر
- ۴۲۹ ۰۴۰۱ تأکید اسلام در جهت گیری الهی کار
- ۴۳۱ ۰۴۰۲ آثار و نتایج تربیتی کار
- ۴۳۸ ۰۴۰۳ نقش کار در شکوفا کردن خلاقیت نوجوان و جوان
- ۴۵۱ ۰۴۰۴ ضرورت پرکردن برنامه تابستان دانش آموزان با کار

- ۴۵۳ ۰۱۳ هنردرمانی
- ۴۵۳ ۰۱ هنر درمانی در ادوار گذشته
- ۴۵۶ ۰۲ هنر درمانی در غرب
- ۴۶۵ ۰۳ به سوی یک هنر درمانی تالی
- ۴۶۶ ۰۳۰۱ زیبایی هستی بخش و درون زیباییین آدمی
- ۴۶۸ ۰۳۰۲ زیبایی معقول
- ۴۷۲ ۰۳۰۳ جهت گیری عرفانی - انقلابی در هنر درمانی تالی

- ۴۷۵ ۰۳۰۴ تلاش در دستیابی به اوج آفرینش هنری
- ۴۸۷ ۰۳۰۵ نگاهی به برخی از روشهای هنردرمانی تالی
- ۵۰۰ ۰۴ نگاهی به برخی از تجربیات
- ۵۰۰ ۰۴۰۱ تأثیر کار هنری در هنرمند
- ۵۰۸ ۰۴۰۲ تأثیر کار هنری در مخاطب اثر هنری
- ۵۰۹ ۰۵ چند تذکر
- ۵۱۰ ۰۵۰۱ سودجویی از هنر برای جلوگیری از سقوط ارزشی جوانان
- ۵۱۲ ۰۵۰۲ سودجویی از هنر در آموزش دین

۵۱۹ ۰۱۴ بازی درمانی

- ۵۱۹ ۰۱ بازی از دیدگاه مکتب
- ۵۲۳ ۰۲ بازی درمانی در غرب
- ۵۲۳ ۰۳ بازی درمانی در محیط ما
- ۵۳۵ ۰۳۰۱ فایق آمدن بر کم‌رویی، انزوا و افسردگی دانش‌آموزان
- ۵۴۰ ۰۳۰۲ کاهش فشار و اضطراب دانش‌آموز
- ۵۴۳ ۰۳۰۳ تثبیت نقش جنسی در روند بازی
- ۵۴۶ ۰۴ چند تذکر
- ۵۴۷ ۰۴۰۱ جامعه‌پذیری و درون‌فکنی کردن ارزشها در جریان بازی
- ۵۵۵ ۰۴۰۲ نقش تربیتی بازی
- ۵۵۹ ۰۴۰۳ شکوفا شدن خلاقیت کودک و نوجوان در روند بازی
- ۵۶۲ ۰۴۰۴ نقش اولیا و مربیان در بازی کودک
- ۵۶۵ ۰۴۰۵ تعمیق رابطه اولیا و مربیان با کودکان در روند بازی

۵۶۹ ۰۱۵ محبت و احسان

- ۵۶۹ ۰۱ محبت از دیدگاه مکتب
- ۵۸۰ ۰۲ نگاهی به برخی از تجربیات
- ۵۸۳ ۰۲۰۱ نوجوان و خانواده نامتعادل

- ۵۹۴ نوجوان و خانواده متعادل ولی بدون عاطفه ۰۲۰۲
- ۶۰۵ چند تذکر ۰۳
- ۶۰۵ محبت به عنوان راهی جهت ایجاد تحول ارزشی در جوانان ۰۳۰۱
- ۶۰۹ عواقب خطرناک محبت بیش از حد ۰۳۰۲
- ۶۱۱ احتمال سوءاستفاده از محبت معلمان ۰۳۰۳
- ۶۱۴ برخورد‌های عاطفی به عنوان یک روش اصلاحی ۰۳۰۴
- ۶۱۷ ۰۱۶ معنا درمانی
- ۶۱۷ ۰۱ معنا درمانی در غرب
- ۶۵۱ ۰۲ معنا درمانی تالی
- ۶۵۶ ۰۳ نگاهی به برخی از تجربیات
- ۶۶۴ ۰۴ چند تذکر
- ۶۶۴ ۰۴۰۱ نیایش درمانی
- ۶۷۰ ۰۴۰۲ تغییر نظام ارزشی فرد در روند توبه
- ۶۷۲ ۰۴۰۳ درمان مبتنی بر تعبد
- ۶۷۴ ۰۴۰۴ سودجویی از مکانیزم‌های حدواسط
- ۶۷۷ ۰۱۷ درمان حدواسط
- ۶۷۷ ۰۱ اصلاح تدریجی از دید مکتب
- ۶۸۳ ۰۲ نگاهی به برخی از تجربیات
- ۶۹۱ ۰۱۸ روش‌های رفتار درمانی
- ۶۹۱ ۰۱ نگاهی به رفتارگرایی
- ۶۹۹ ۰۲ ایجاد و تقویت رفتارهای مطلوب
- ۶۹۹ ۰۲۰۱ تقویت مثبت
- ۷۱۰ ۰۲۰۲ سرمشق دهی
- ۷۱۴ ۰۳ کاهش و از بین بردن رفتارهای نامطلوب

۷۱۵	۰۳۰۱ حذف پاداشها
۷۲۰	۰۳۰۲ اشباع تا سرحد دلزدگی
۷۲۴	۰۳۰۳ تقویت منفی
۷۳۱	۰۳۰۴ روش جبرانی
۷۳۳	۰۳۰۵ تقویت رفتار مغایر
۷۳۵	۰۴ تغییر دادن پاسخهای عاطفی
۷۳۵	۰۴۰۱ کاهش تدریجی حساسیت
۷۴۴	۰۴۰۲ آموختن اجتناب از خطر
۷۴۶	۰۵ کنترل خود
۷۵۵	فهرست موضوعی کتاب